



## **LausuntoSTM:n koordinaatiojaoston luonnoksesta ”Selvitys hammaslääketieteen erikoisalojen ja erikoistumiskoulutuksen uudistamisesta ja suu- ja leukakirurgian erikoisaloista”**

Selvityksessä on kuvattu hammaslääketieteen erikoisalojen ja erikoistumiskoulutuksen uudistamista laaja-alaisesti. Tässä lausunnossa keskitytään suu- ja leukakirurgian erikoisalaan ja sen erikoistumiskoulutuksen rakenteeseen.

Suomen terveydenhoitojärjestelmässä suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärit ja erikoislääkärit työskentelevät tiiviissä yhteistyössä hammaslääketieteen erikoisalojen lisäksi monen lääketieteen erikoisalan, kuten korva-, nenä- ja kurkkutautien ja plastiikkakirurgian, kanssa. Koska yhteistyö on tiivistä, kaikki muutokset koulutusjärjestelmässä koskevat ainakin välillisesti muiden muassa edellä mainittuja erikoisaloja. Raportissa kerrotaan, että suu- ja leukakirurgian alatyöryhmä on työskentelynsä aikana kuullut eri sidosryhmiä. Raportista puuttuvat kuitenkin keskeisten suu- ja leukakirurgian hammaslääkäreiden ja lääkäreiden kanssa työskentelevien erikoisalojen näkemykset. Koska katsomme, että korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoisala on yksi keskeisimmistä sidosryhmistä, jota muutosesitys koskee, erikoisalayhdistyksemme ”Korva-, nenä ja kurkkutaudit – pään ja kaulan kirurgia ry” on päättänyt tehdä tämän lausunnon. Lausunnon tarkoitus on täydentää kuvaa Suomen nykyisestä palvelujentarjontajärjestelmästä, sen toimivuudesta ja pään ja kaulan alueen kirurgian kehittämistarpeista.

Suu- ja leukakirurgia on globaalisti valtaosin hammaslääketieteen spesialiteetti, johon koulutaudutaan hammaslääketieteen tutkinnon pohjalta. Pohjoismaissa ja mm. Yhdysvalloissa suu- ja leukakirurgia on hammaslääketieteen erikoisala ja valtaosassa Euroopan maista lääketieteen erikoisala. Joissain Euroopan maissa vaaditaan sekä hammaslääketieteen että lääketieteen perustutkinto. Kaikissa Pohjoismaissa suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkäriin toimenkuva on samanlainen sisältäen mm. purennankorjausleikkaukset (ortognaattinen kirurgia), leukanivelkirurgian, kystien ja benignien tuumorien leikkaukset, implantologian ja vaativan dentoalveolaarikirurgian, leukamurtumien hoidon sekä vakavat hammasperäiset infektiot. Suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärit osallistuvat myös monipuolisesti leukojen alueen pahanlaatuisten kasvainten hoitoon.

Näkemyksemme mukaan nykyinen kuusivuotinen suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärikoulutus vastaa hyvin erikoissairaanhoidon tarpeisiin. Yhteistyömme suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkäreiden kanssa on ollut monipuolista ja tehokasta. Väestön vanheneminen, lääkitysten lisääntyminen ja hoitojen vaativuus on huomioitu hyvin koulutuksessa. Lääketieteen täydentävät opinnot (60 op) vastaavat näkemyksemme mukaan terveyspalvelujärjestelmän vaatimuksia. Lisäksi kohdennettua koulutusta on helppo systemaattisesti kehittää väestön muuttuvien tarpeiden mukaan.

Keskittämisesetuksessa pään ja kaulan sekä leukojen ja suun alueen syövän hoito on kirjattu keskitettäväksi viiteen yliopistosairaalaan samoin kuin kasvojen ja leukojen monimurtuma- ja monikudoskorjaushoidot.

Keskitettäviä ovat myös vaativa kasvojen ja leukojen kudusrakenteiden korjaaminen. TYKS:ssa, TAYS:ssa, OYS:ssa ja KYS:ssa näitä potilasryhmiä hoitavat moniammatilliset tiimit, joissa on korva-, nenä- ja kurkkutautien, suu- ja leukakirurgian ja plastiikkakirurgian specialistit. Kukin erikoisala vastaa tietyistä osaamisalueista ja sen kehittämisestä. Tällä hetkellä TYKS:ssa, TAYS:ssa, OYS:ssa ja KYS:ssa korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkärit ovat päävastuussa näiden kasvainten hoidosta. Suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärit ovat tärkeä osa pään ja kaulan alueen moniammatillista tiimiä. Samoilla erityisvastuualueilla korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkärit vastaavat myös kasvojen alueen päivystyksellisistä ja kiireellisistä tapaturmista, toki tiiviissä yhteistyössä suu- ja leukakirurgien kanssa. Myös HUS:ssa korvalääkärit hoitavat pään ja kaulan alueen kasvaimia ja traumoja yhteistyössä suu- ja leukakirurgian erikoislääkäreiden kanssa. Nykyjärjestelmä on hyvin toimiva ja työnjako on selkeä diagnostiikan, hoidon, seurannan ja tämän lääketieteen osa-alueen kehittämisen sekä tutkimuksen kannalta.

Raportissa ehdotetaan sekä hammaslääketieteen että lääketieteen perustutkinnon suorittamista suu- ja leukakirurgian erikoislääkäriskoulutuksen pohjaksi. Näkemyksemme mukaan kahden perustutkinnon suorittaminen ei ole kustannustehokasta, koulutusaika on tarpeettoman pitkä ja koulutuksen joustava kohdentaminen suu- ja leukakirurgin tehtäviin vaikeaa. Viime aikoina on pyritty monin tavoin nopeuttamaan koulutusaikoja – myös yliopistotutkintojen osalta. Ehdotetun uudistuksen vaikutus olisi päinvastainen. Kuten raportissa tuodaan esiin, Euroopan unionin lainsäädännön mukaan muutettaessa voimassa olevien säänneltyjen ammattien harjoittamista koskevia määräyksiä, tarvitaan suhteellisuusarviointi. On arvioitava, onko mahdollista käyttää vähemmän rajoittavia keinoja yleisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi ja mitä vaikutuksia muuttuneilla säädöksillä on muiden ammattien harjoittamiseen. Ehdotettu kahden perustutkinnon vaatimus lisää tutkintovaatimuksia, jotta saavutetaan aikaisempaa vastaava suu- ja leukakirurgian erikoislääkärin pätevyys. Kahden tutkinnon vaatimus lisää rajoitteita. Suhteellisuusarviointi edellyttää myös arviointia siitä, miten uudistus vaikuttaa muiden pään ja kaulan alueen kirurgian parissa työskentelevien erikoisalojen tehtäviin. Tällainen arvio puuttuu raportista.

Nykyisessä koulutusmallissa kukin yliopisto voi suunnitella itsenäisesti paikalliset ja kansalliset terveyspalvelujärjestelmän tarpeet huomioivan koulutuksen. Moniammatillinen yhteistyö on modernin lääketieteellisen hoidon kulmakivi ja lääketieteen nopea kehitys huomioiden erikoisalojen välisen yhteistyön kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää. On vaikea nähdä, miten ehdotettu nykyistä pirstoutuneempi malli voisi edesauttaa toimivan palvelujärjestelmän kehittymistä.

Tiivistettynä tuomme esiin seuraavia seikkoja:

- Kahden perustutkinnon vaatimus pitkittää ja hankaloittaa erikoistumista suu- ja leukakirurgiaan, jolloin paikallisten tarpeiden huomioiminen vaikeutuu ja hidastuu.
- Kahden perustutkinnon vaatimus asettaa erityisvastuualueet eriarvoiseen asemaan, sillä mm. Tampereen yliopistossa ei ole mahdollista suorittaa hammaslääketieteen perusopinnoita. Mahdollisuuksien rajaaminen vaikuttaa työvoiman jakautumiseen ja saatavuuteen.
- Nykyiseen erikoistumiskoulutukseen kuuluvat täydentävät opinnot lääketieteen tai hammaslääketieteen alalla vaikuttavat riittävän laajoilta käytännön työn kannalta arvioituna.

Turussa 8.3.2023

Korva-, nenä- ja kurkkutaudit – pään ja kaulan kirurgia ry:n hallituksen puolesta

Ilpo Kinnunen, puheenjohtaja

Dosentti, korva-, nenä ja kurkkutautien erikoislääkäri

Palvelualuejohtaja

Turun yliopistollinen keskussairaala